

Michał Marcin Kobierecki

Igrzyska Frankofońskie jako przykład dyplomacji sportowej ukierunkowanej na wzmacnianie bliskości między państwami

Dyplomacja sportowa jest kategorią, która dopiero od niedawna zaczęła być analizowana przez naukowców w skali międzynarodowej, podczas gdy w Polsce nie została jak dotąd podjęta niemal w ogóle.

Wprowadzenie

Artykuł ma na celu analizę jednej z mniej znanych w Polsce imprez sportowych, jaką są Igrzyska Frankofońskie (oryg. *Jeux de la Francophonie*), z perspektywy ich politycznej użyteczności związanej z budowaniem bliskich relacji pomiędzy państwami należącymi niegdyś do francuskiego imperium kolonialnego. Często pojawia się pogląd, iż celem organizacji tego wydarzenia sportowego jest wzmacnianie francuskich wpływów w państwach, które stanowiły niegdyś jej kolonie, i które na skutek procesu

dekolonizacji uzyskały niepodległość. W związku z powyższym w artykule podjęta zostanie próba weryfikacji hipotezy, zgodnie z którą Igrzyska Frankofońskie stanowią narzędzie utrzymywania francuskich i częściowo kanadyjskich wpływów w rozwijających się państwach, które należały niegdyś do francuskiego imperium kolonialnego.

Dyplomacja sportowa jest kategorią, która dopiero od niedawna zaczęła być analizowana przez naukowców w skali międzynarodowej, podczas gdy w Polsce nie została jak dotąd podjęta niemal w ogóle. Najczęściej jest ona określana jako część dyplomacji publicznej. Sam termin obejmuje działalność związaną z wykorzystywaniem sportu w celach dyplomatycznych, takich jak budowanie przyjaźni międzynarodowej, wysyłanie komunikatów o niezadowoleniu z polityki takiego czy innego kraju, kształtowanie międzynarodowego wizerunku państwa itp. Jest to więc pojęcie o stosunkowo szerokim zakresie. Jest także wiele sposobów, na jakie dyplomacja sportowa może być realizowana. Osiąganie sukcesów sportowych pomaga w budowaniu prestiżu państwa, organizacja wielkich imprez sportowych pozwala pokazać światu dane państwo czy miasto w pozytywnym świetle oraz zakomunikować wiele innych informacji, np. pokojowe nastawienie rządu danego kraju. Z kolei chociażby poprzez bojkot sportowy można zakomunikować państwu czy też innym podmiotom przykładowo niezadowolenie z prowadzenia przez niego polityki czy to wewnętrznej, czy międzynarodowej. Wreszcie dzięki zarządzaniu kontaktami w sferze sportu można kształtować bliższe relacje między państwami.

Można wyróżnić cały szereg typów dyplomacji sportowej, przede wszystkim zaś pozytywną – ukierunkowaną na zbliżenie międzynarodowe oraz negatywną – zorientowaną na konflikt międzynarodowy. Biorąc pod uwagę tematykę niniejszego artykułu istotna jest oczywiście pozytywna dyplomacja sportowa, które może służyć do nawiązywania bliższych relacji pomiędzy krajami wrogimi względem siebie, ale także zacieśniania relacji pomiędzy państwami utrzymującymi dobre stosunki. Kontakty sportowe mogą bowiem być także wykorzystywane jako element wzmacniania przyjaźni czy też sojuszy międzynarodowych. Może to dotyczyć tradycyjnych sojuszników, państw przyjaznych czy choćby sąsiadujących. Ten ostatni typ obrazuje polityczną użyteczność organizacji Igrzysk Frankofońskich.

Artykuł stanowi studium przypadku dotyczące dyplomacji sportowej ukierunkowanej na wzmocnienie przyjaźni pomiędzy określoną grupą państw oraz uzyskiwania wpływu jednych państw na drugie. Analiza została przeprowadzona na podstawie casusu Igrzysk Frankofońskich. Innymi przejawami tego typu dyplomacji sportowej są chociażby Igrzyska Wspólnoty Narodów dotyczące dawnego imperium brytyjskiego czy dawniejsze imprezy sportowe ukierunkowane na wzmacnianie przyjaźni między Związkiem Radzieckim a jego państwami satelickimi. Przeprowadzone studium posłuży do skonstruowania uogólnień dotyczących dyplomacji sportowej jako narzędzia zbliżania bliskich sobie państw.

O igrzyskach frankofońskich

Przed przejściem do właściwej analizy należy wspomnieć o podmiocie politycznym silnie związanym z Igrzyskami Frankofońskimi, stanowiącym swoistą dla nich podstawę. Chodzi mianowicie o Międzynarodową Organizację Frankofonii, która zgodnie z oficjalnymi założeniami jest „przestrzenią dla dialogu, współpracy i partnerstwa przy głębokim poszanowaniu różnorodności”. Jej jedność ma być oparta na „wspólnych wartościach i języku oraz oddaniu promocji pokoju, sprawiedliwości, bezpieczeństwa, solidarności, demokracji, respektowania praw człowieka i podstawowych wolności”¹. Elementem scalającym organizację jest język francuski oraz „współdzielone humanistyczne wartości promowane przez język francuski”. Stworzono ją w 1970 roku z misją urzeczywistnienia solidarności pomiędzy państwami i rządami². W swojej działalności organizacja skupia się na kwestiach języka i kultury, jednak ma ona oczywiście także znaczenie polityczne jako forum dialogu i współpracy pomiędzy państwami członkowskimi. Należy oczywiście wskazać, iż w dużej mierze organizacja skupia państwa należące niegdyś do francuskiego imperium kolonialnego, stąd może być także postrzegana jako pewne forum podtrzymania wytworzonych w okresie kolonializmu więzi.

Igrzyska Frankofońskie są cyklicznym wydarzeniem sportowym opartym na podstawach kulturowo-językowych, stąd niekiedy określane są także jako igrzyska francuskojęzyczne³. Niekiedy zaliczane są do tzw. mega-wydarzeń sportowych, m.in. z uwagi na fakt pozostawienia spuścizny w państwie goszczącym je⁴, jednak nie wszyscy autorzy są zgodni co do zaliczenia Igrzysk Frankofońskich do tej kategorii. Oficjalnym celem igrzysk jest podkreślanie solidarności i przyjaźni pomiędzy młodzieżą z krajów francuskojęzycznych⁵.

Organizatorem Igrzysk Frankofońskich jest Międzynarodowy Komitet Igrzysk Frankofońskich (oryg. *Le Comité International des Jeux de la Francophonie*)⁶. O ich organizacji zdecydowano w 1987 roku podczas szczytu Frankofonii (oryg. *Sommet de la francophonie*) w Quebecu⁷. Ustalono, iż zawody będą się odbywały co cztery lata w jednym z państw członkowskich Frankofonii⁸. Początkowo jednak odbywały się one w nieregularnych interwałach czasowych (1989, 1994, 1997), dopiero potem dostosowano się do pierwotnych założeń. W kontekście miejsca odbywania się Igrzysk Frankofońskich należy zauważyć, iż w przeciwieństwie do wielu innych imprez multi-sportowych (a więc obejmujących szereg dyscyplin sportowych) jak igrzyska olimpijskie czy Igrzyska Wspólnoty Narodów, Igrzyska Frankofońskie są organizowane przez państwa, nie miasta⁹.

Pierwsze Igrzyska Frankofońskie zostały zorganizowane w Maroku w 1989 roku, w dwóch miastach – Casablance i Rabacie. Co ciekawe, w zawodach tych swoje drużyny wystawiły także państwa nieposiadające bezpośrednich związków z językiem francuskim, jak Albania, Bułgaria, Czechy, Mołdawia, Polska, Słowacja i Słowenia¹⁰. Sytuacja taka ma miejsce do chwili obecnej. Wynika to z faktu, iż do Międzynarodowej Organizacji Frankofonii należy 57 krajów oraz 23 państwa stowarzyszone. Ta druga grupa nie ma raczej bliższych związków historycznych z Francją, niemniej kraje do niej należące są uprawnione do brania udziału w zawodach¹¹. Dodać trzeba, iż liczba drużyn biorących udział w Igrzyskach Frankofońskich jest jeszcze większa, bowiem uczestniczą w nich zarówno drużyny narodowe, jak i regionalne. Przykładowo Kanada reprezentowana jest odpowiednio przez Québec, Nowy Brunswik oraz pozostała część Kanady – określane odpowiednio jako *Team Canada*, *Team Canada-Quebec* i *Team Canada-New Brunswick*¹². Dodaje to Igrzyskom Frankofońskim swoistości, ponieważ przyjęło się, iż w międzynarodowych imprezach sportowych startują raczej drużyny narodowe, a ponadto w przeciwieństwie do innych wydarzeń sportowych, które można uznać za regionalne (choć nie pod względem geograficznym) jak np. Igrzyska Wspólnoty Narodów, zachowano bardziej otwartą formułę i nie ograniczono udziału w imprezie, np. do państw, w których francuski jest językiem urzędowym lub które należały do francuskiego imperium kolonialnego, ale jak wspomniano mogą w nich także uczestniczyć państwa stowarzyszone Frankofonii.

Rozpatrując miejsca rozgrywania Igrzysk Frankofońskich warto wspomnieć, iż zgodnie z założeniami zawody te mają odbywać się naprzemiennie w rozwiniętych krajach Północy i rozwijających Południa¹³. W praktyce naprzemienna kolejność jest niekiedy zachwiana, jednak parytet jak dotąd jest zachowywany: kolejne zawody odbywały się w Maroku (1989), Francji (1994), Madagaskarze (1997), Kanadzie (2001), Nigrze (2005), Libanie (2009), Francji (2013), natomiast planowane mają się odbyć w Wybrzeżu Kości Słoniowej (2017), zaś o organizację igrzysk w 2021 roku aplikują Francja – Gwadelupa, Kanada – Nowy Brunswik i Kanada – Quebec¹⁴. Warto wspomnieć, iż imprezy odbywające się w 1989 roku w Maroku, w 1997 roku na Madagaskarze i w 2005 roku w Nigrze należały do pierwszych na świecie ważnych wydarzeń multi-sportowych, które zorganizowano na kontynencie afrykańskim. Na szczególną uwagę zasługują natomiast igrzyska z 2005 roku organizowane w Nigrze – jednym z najsłabiej rozwiniętych państw świata¹⁵. Koncepcja rozgrywania wielkich wydarzeń sportowych naprzemiennie w różnych rejonach świata nie jest niczym nowym a kwestie geograficzne często stanowią istotne kryterium wyboru ich organizatora, jednak w tym przypadku jako kryterium wskazane jest należenie danego państwa do grupy państw rozwijających się bądź rozwiniętych, zgodnie z symbolicznym podziałem globalnego świata na rozwiniętą Północ i nierozwinięte Południe. Inicjatywę taką należałoby ocenić w sposób pozytywny, bowiem za wyjątkiem kilku przypadków z ostatnich lat (Mistrzostwa Świata w piłce nożnej w Republice Południowej Afryki w 2010 roku oraz w Brazylii w 2014 roku, igrzyska olimpijskie w Rio de Janeiro w 2016 roku, Igrzyska Wspólnoty Narodów w Delhi w 2010 roku) niemal wszystkie wielkie imprezy sportowe były organizowane przez państwa rozwi-

nięte. Zgodnie z często powtarzaną tezą, iż sport może nieść wiele korzyści dla słabiej rozwiniętych regionów świata, koncepcja Igrzysk Frankofońskich wydaje się pozytywna, podkreślając zarazem egalitaryzm bogatszych i biedniejszych państw członkowskich Międzynarodowej Organizacji Frankofonii.

Kolejnym elementem swoistym Igrzysk Frankofońskich jest fakt, iż rywalizuje się w nich nie tylko w sportach, ale także w sztuce, podobnie jak miało to miejsce podczas pierwszych igrzysk olimpijskich. Liczba konkurencji nie jest jednak stała, zmianom ulegają także sporty, w których się rywalizuje¹⁶. Właśnie nawiązanie do sztuki na równi ze sportem jest wyróżnikiem Igrzysk Frankofońskich – konkurencje kulturalne są w tym przypadku integralną częścią całego wydarzenia¹⁷. Należy wskazać, iż wzrost kulturalnego wpływu Francji jest wskazywany jako jeden z celów organizacji igrzysk¹⁸. Sport co prawda zaliczany jest do kultury masowej, jednak odwołania także do kultury wysokiej wydają się być adekwatne, biorąc pod uwagę wspomniany cel czy to Igrzysk Frankofońskich, czy szerzej samej Frankofonii, jakim jest utrzymywanie kulturowych wpływów Francji oraz podtrzymywanie znaczenia języka francuskiego w poszczególnych państwach.

Igrzyska frankofońskie w kontekście dyplomacji sportowej

Stosunkowo powszechny jest pogląd, iż Igrzyska Frankofońskie, obok Igrzysk Wspólnoty Narodów i igrzysk olimpijskich, a w przeszłości także Spartakiad, są organizowane z pobudek politycznych¹⁹. Igrzyska Frankofońskie są z resztą bardzo często przyrównywane w szczególności do Igrzysk Wspólnoty Narodów. Pojawiają się bowiem poglądy, iż Frankofonia w wielu kwestiach wzorowała się na Wspólnocie Narodów, m.in. poprzez sztucznie tworzone wydarzenia, takie jak właśnie Igrzyska Frankofońskie²⁰. Z drugiej strony wielu badaczy twierdzi, iż świat frankofoński w rzeczywistości nie ma odpowiednika Igrzysk Wspólnoty Narodów, mimo że twierdzi się, iż Igrzyska Frankofońskie naśladują Igrzyska Wspólnoty Narodów²¹ pod względem celu, jakim jest podtrzymanie więzi, w szczególności pomiędzy rozwiniętymi Francją i Kanadą a dawnymi koloniami²². Należy w związku z tym postawić pytanie czy Igrzyska Frankofońskie powinny być rozpatrywane przede wszystkim jako narzędzie podtrzymywania więzi, czy też politycznych wpływów w dawnych koloniach przez rozwiniętą Francję oraz w pewnym stopniu Kanadę?

Według Barrie'go Houlihana Igrzyska Frankofońskie dają Francji ważną okazję, aby odnowić dawne powiązania kolonialne oraz, aby promować swoje ambicje jako globalnego aktora²³. Autor ten prezentuje zatem realistyczne podejście, zgodnie z którym w Igrzyskach Frankofońskich widzi się narzędzie działania przede wszystkim dawnego mocarstwa kolonialnego. W podobny sposób ich znaczenie jest postrzegane przez części społeczeństw krajów rozwijających się, które biorą udział w igrzyskach. Przykładowo podczas Igrzysk Frankofońskich w Nigrze mieszkańcy tego kraju wyrażali obawy przed neokolonializmem i dominującą rolą Francji w ramach Frankofonii. Jak miał powiedzieć jeden z francuskojęzycznych mieszkańców Nigru podczas wywiadu przeprowadzonego w trakcie imprezy, „świat frankofoński jest moim zdaniem ukrytym dążeniem do neokolonializmu a rolą igrzysk jest przede wszystkim rozprzestrzenianie francuskich wartości i ideolo-

gii”²⁴. Chociaż ze stwierdzeniem tym można polemizować, to przecież ukierunkowanie zarówno samej Międzynarodowej Organizacji Frankofonii, jak i Igrzysk Frankofońskich na promocję języka francuskiego i francuskojęzycznej kultury można po części w ten sposób interpretować.

Przytoczoną wyżej opinię B. Houlihana, jak się zdaje, należałoby nieco przeformułować. Biorąc pod uwagę wspomniane wcześniej cele Igrzysk Frankofońskich oczywistym jest, że obok deklarowanej chęci podtrzymywania więzi pomiędzy daną grupą państw w dużej mierze chodzi także o utrzymywanie związku pomiędzy dawnymi koloniami a Paryżem. Widać to chociażby w zorientowaniu inicjatywy na promocję języka francuskiego, co wiąże się oczywiście z zachowaniem ich bliskości kulturowej względem Francji. Co ciekawe jednak, to nie tylko Francja podejmuje kroki ukierunkowane na dyplomatyczne wykorzystanie Igrzysk Frankofońskich, ale także drugie spośród rozwiniętych państw powiązanych niegdyś kolonialnie z Francją – Kanada, która jednak tylko częściowo jest francuskojęzyczna.

Rozpatrując kwestię wywierania wpływu przez rozwiniętą Francję i Kanadę na biedniejsze państwa rozwijające się poprzez organizację Igrzysk Frankofońskich trzeba stwierdzić, iż polega on przede wszystkim na działaniu z zakresu dyplomacji publicznej. Jak się zdaje, jest to typowe działanie dla dawnych mocarstw kolonialnych, bowiem podobne inicjatywy mogą być dostrzeżone w skierowanych do państw należących do dawnego imperium brytyjskiego Igrzysk Wspólnoty Narodów czy w przeznaczonych dla dawnych kolonii portugalskich Igrzyskach Lusofonicznych²⁵. Mimo, że sama kategoria dyplomacji sportowej na ogół jest zaliczana do dyplomacji publicznej, to niektóre z podejmowanych w jej ramach działań w sposób szczególny odpowiadają charakterystycznym technikom dyplomacji publicznej, mianowicie sportowa pomoc rozwojowa.

W ramach państw należących do Frankofonii prowadzone są liczne działania, które można określić jako sportowa pomoc rozwojowa. Można powiedzieć, że swoistą forpaczę dla Igrzysk Frankofońskich stanowiły właśnie programy wspierania sportu we francuskojęzycznych państwach rozwijających się, sponsorowanych przez Konferencję Ministrów do spraw Młodzieży i Sportu Państw Francuskojęzycznych (oryginalnie *Conférence des ministres de la Jeunesse et des Sports des pays francophones*, w skrócie CONFESJS)²⁶.

Jak wspomniano, Igrzyska Frankofońskie organizowane są zgodnie z formułą naprzemiennego odbywania się ich w państwach rozwiniętych i rozwijających się. W sytuacjach, kiedy biedne państwa Południa goszczą sportowców i artystów w ramach tej imprezy, rozwinięte państwa Frankofonii – Francja i Kanada wspierają finansowo organizację zawodów. Przykładowo wspomniane zawody w Nigrze w dużej mierze były dotowane przez rządy Francji i Kanady²⁷. Działania te stanowią uzupełnienie dla licznych programów pomocowych dla najbiedniejszych państw francuskojęzycznych, które są prowadzone przez Międzynarodową Organizację Frankofonii²⁸.

Opisana wyżej pomoc rozwojowa jest typową formą dyplomacji publicznej, ukierunkowaną, m.in. na poprawę wizerunku państwa udzielającego wsparcia. Wpływ wizerunkowy jest w tym przypadku zarówno kierunkowy – dotyczący postrzegania darczyńcy w państwie przyjmującym pomoc, jaki i bardziej uniwersalny – poprawiający postrzeganie danego kraju w szeregu społeczeństw. Zatem

także w tym kontekście dostrzec można polityczne i dyplomatyczne znaczenie Igrzysk Frankofońskich.

Analizując Igrzyska Frankofońskie z perspektywy pozytywnej dyplomacji sportowej nie należy zapominać także o najbardziej oczywistym zagadnieniu związanym z tworzeniem okoliczności dla spotkania się przedstawicieli wielu państw podczas festiwalu sportu i kultury, jakim są Igrzyska Frankofońskie. Pomijając zagadnienie kształtowania wpływów jednych państw na drugie, sam fakt organizacji takiego spotkania wpływa na pojawianie się więzi pomiędzy sportowcami w pierwszej kolejności, wtórnie zaś całymi społeczeństwami. Pod tym względem wizja jednego z ojców nowożytnego sportu – Pierre’a de Coubertina – nie zdezaktualizowała się.

Konkluzje

W artykule przedstawiona została po krótko mało znana w Polsce impreza sportowo-kulturalna, jaką są Igrzyska Frankofońskie. Następnie podjęto próbę weryfikacji hipotezy badawczej, zgodnie z którą ta impreza sportowa stanowi narzędzie utrzymywania wpływów rozwiniętych krajów francuskojęzycznych w państwach rozwijających się. Analiza informacji dotyczących *Jeux de la Francophonie* pozwala na przynajmniej częściowe potwierdzenie tej hipotezy. Świadczy o tym przede wszystkim formuła zawodów oparta na wspólnocie językowej oraz dołączenie do rywalizacji kwestii kulturalnych. W oczywisty sposób prowadzi to do większej „obecności” samej Francji w tych krajach – uczestniczących w zawodach, przede wszystkim zaś organizujących je.

Biorąc pod uwagę formułę Igrzysk Frankofońskich na uwagę zasługuje także kwestia organizowania ich naprzemiennie w państwach rozwiniętych i rozwijających się, co stanowi swego rodzaju ewenement, jeśli chodzi o duże imprezy sportowe. Przyznawanie prawa organizacji Igrzysk Frankofońskich słabo rozwiniętym państwom sugeruje odwołanie do egalitarnych wartości i równości, co jest zbieżne z deklarowanymi celami tej imprezy sportowej. Niemniej organizacja tego typu *eventów* to dla takich krajów wielkie wyzwanie, stąd korzystają one z pomocy finansowej bogatszych państw członkowskich Frankofonii – Francji i Wielkiej Brytanii. Pojawia się w związku z tym pytanie o motywację tych państw, jeśli chodzi o przeznaczanie środków finansowych na organizację imprezy sportowej w innym kraju. Podobnie jak w przypadku innych działań klasyfikowanych jako sportowa pomoc rozwojowa, prowadzi to do poprawy postrzegania państwa udzielającego pomocy, w tym przypadku Francji i Kanady, w krajach otrzymujących pomoc oraz niekiedy także w innych państwach. Zatem także pod tym względem Igrzyska Frankofońskie mogą posłużyć jako formuła dla kreowania pozycji i wpływu bogatych państw francuskojęzycznych w dawnych koloniach Francji.

Pomimo powyższych przesłanek nie można jednoznacznie stwierdzić, iż Igrzyska Frankofońskie czy szerzej sama Frankofonia ukierunkowane są wyłącznie na utrzymywania postkolonialnych wpływów Francji oraz częściowo budowania wpływów Kanady we francuskojęzycznych krajach Południa. Formuła zawodów, mimo że daje możliwości ku temu, zachowuje jednocześnie ukierunkowanie na wzmacnianie dwustronnych, a nie tylko jednostronnych więzi. Już sam fakt rozgrywania tych zawodów także w państwach rozwijających się wiąże się z tym. Chociaż współfinansowanie takich zawodów pozytywnie wpływa na

wizerunek darczyńców, to organizacja zawodów sportowych jest typowym przykładem dyplomacji sportowej ukierunkowanej na kształtowanie wizerunku międzynarodowego ich gospodarza. Zatem potencjalne korzyści odnoszą w tym przypadku także państwa rozwijające się. Właśnie z tego względu wskazano na jedynie częściowe potwierdzenie postawionej we wstępie hipotezy.

Przeprowadzona analiza pozwoliła także na sformułowanie konstatacji odnośnie dyplomacji sportowej ukierunkowanej na wzmacnianie bliskości pomiędzy państwami, w tym przypadku należącymi niegdyś do francuskiego imperium kolonialnego. Jak się okazuje, cykliczna impreza sportowa zapewnia szereg możliwości wzmacniania poczucia więzi pomiędzy daną grupą państw. Jak się jednak zdaje, profity wynikające z tego typu współpracy pozostają asymetryczne na korzyść krajów dominujących, w tym przypadku Francji i w pewnym stopniu Kanady.

Dr Michał Marcin Kobierecki
Uniwersytet Łódzki, Wydział Studiów
Międzynarodowych i Politologicznych
mkobierecki@uni.lodz.pl

¹ D. Ager, *Francophonie in the 1990s*, Clevedon 1996, s. 59.

² *Welcome to the international organisation of la francophonie's official website*, <http://www.francophonie.org/Welcome-to-the-International.html>, dostęp 03.11.2015.

³ J. Nauright, *Jeux de la Francophonie of 2005 (Niger)*, [w:] Sports Around the World. History, Culture, and Practice, red. J. Nauright i C. Parrish, vol. I, Santa Barbara 2012, s. 136.

⁴ M. M. Parent, *Mega Sporting Events and Sports Development*, [w:] Management of Sports Development, red. V. Girginov, Oxford 2008, s. 147.

⁵ *Les Jeux de la Francophonie*, <https://www.jeux.francophonie.org/-Les-Jeux->, dostęp 03.11.2015.

⁶ J. Nauright, *Jeux de la Francophonie*, [w:] Sports Around the World. History, Culture, and Practice, red. J. Nauright i C. Parrish, vol. I, Santa Barbara 2012, s. 352-353.

⁷ R. Adamson, *The Defense of French. A Language in Crisis?*, Clevedon 2007, s. 22.

⁸ *Canada Commemorates La Francophonie Games*, „Mekeel's & Stamps Magazine”, 03/02/2001, Tom 188, Numer 9.

⁹ M. M. Parent, *The organizing committee's perspective*, [w:] Routledge Handbook of Sports Event Management, red. M. M. Parent, J.-L. Chappelet, Abingdon 2015, s. 45.

¹⁰ M. A Garcia, *Secrets of the Olympic Ceremonies*, [b.m.w.] 2012, brak numeru strony.

¹¹ *Les Etats invites*, <https://www.jeux.francophonie.org/-Les-Etats-invites->, dostęp 03.11.2015.

¹² J. Nauright, *Jeux de la Francophonie*, s. 353, Government of Canada Extends Best Wishes to the Athletes and Artists Taking Part in the VII Games of La Francophonie, Canada Newswire, 09.07.2013, <http://www.prnewswire.com/news-releases/government-of-canada-extends-best-wishes-to-the-athletes-and-artists-taking-part-in-the-vii-games-of-la-francophonie-222808361.html>, dostęp 11.01.2016.

¹³ *Les Jeux de la Francophonie...*

¹⁴ *7 éditions inoubliables*, <https://www.jeux.francophonie.org/editions-inoubliables->, dostęp 03.11.2015, Le pays-hôte des VIIIes Jeux de la Francophonie de 2017 est la Côte d'Ivoire, <https://www.jeux.francophonie.org/-Cote-d-ivoire-2017->, dostęp 03.11.2015, IXes Jeux de la Francophonie 2021 : 3 États et gouvernements membres de l'OIF, candidats à l'organisation des Jeux, <https://www.jeux.francophonie.org/-Jeux-2021->, dostęp 03.11.2015.

¹⁵ J. Nauright, *Jeux de la Francophonie of 2005 (Niger)*, s. 136.

¹⁶ Por.: T. Slack, M. M. Parent, *Understanding Sports Organizations. The Application of Organizational Theory*, Champaign 2006, s. 86, J. Nauright, *Jeux de la Francophonie of 2005 (Niger)*, s. 136, 353.

¹⁷ M. M. Parent, S. Smith-Swan, *Managing Major Sports Events. Theory and Practice*, Abingdon 2013, s. 208.

- ¹⁸ E. F. Augé, *Public Diplomacy in Lebanon*, „Public Diplomacy Magazine”, 04.01.2010, <http://publicdiplomacymagazine.com/public-diplomacy-in-lebanon/>, dostęp 02.11.2015.
- ¹⁹ B. Houlihan, R. Giulianiotti, *Politics and the London 2012 Olympics: the (in)security Games*, „International Affairs”, 88, 4 (2012), s. 702.
- ²⁰ V. Te Velde, *The Commonwealth Brand. Global Voice, Local Action*, Surrey 2011, s. 59.
- ²¹ A. A. Mazrui, *The Politics of Gender and the Culture of Sexuality. Western, Islamic and African Perspectives*, Lanham 2014, s. 115, M. Torrent, *Common Grounds? Strategic Partnerships for Governance in the Commonwealth of Nations and the Organisation Internationale de la Francophonie*, „The Round Table”, vol. 100, No. 417, December 2011, s. 616.
- ²² D. R. Black, J. van der Westhuizen, *The allure of global games for 'semi-peripheral' politics and spaces: a research agenda*, „Third World Quarterly”, Vol. 25, No. 7, 2004, s. 1198.
- ²³ B. Houlihan, *Politics and Sport*, [w:] *The Handbook of Sports Studies*, red. J. Coakley i E. Dunning, London 2000, s. 217.
- ²⁴ J. Nauright, *Jeux de la Francophonie of 2005* (Niger), s. 136, S. M. Youngstedt, *The 5th Francophonie Sports and Arts Festival: Niamey, Niger Hosts a Global Community*, „African Studies Quarterly”, vol. 10, issue 2 i 3, Fall 2008, <http://asq.africa.ufl.edu/files/Youngstedt-Vol10Issue23.pdf>, dostęp 11.01.2016.
- ²⁵ T. M. Shaw, *Comparative Commonwealths: an overlooked feature of global governance?*, „Third World Quarterly”, Vol. 31, No. 2, 2010, s. 334.
- ²⁶ D. Macintosh, M. Hawes, *Sport and Canadian Diplomacy*, Montreal 1994, s. 151.
- ²⁷ J. Nauright, *Jeux de la Francophonie*, s. 353.
- ²⁸ *La Francophonie Passport*. Organisation Internationale de la Francophonie, http://www.francophonie.org/IMG/pdf/oif_passeport_v_anglais_web.pdf, dostęp 11.01.2016.

BIBLIOGRAFIA

- 7 éditions inoubliables, <https://www.jeux.francophonie.org/-editions-inoubliables->.
- Adamson R., *The Defense of French. A Language in Crisis?*, Clevedon 2007.
- Ager D., *'Francophonie' in the 1990s*, Clevedon 1996.
- Augé E. F., *Public Diplomacy in Lebanon*, „Public Diplomacy Magazine”, 04.01.2010, <http://publicdiplomacymagazine.com/public-diplomacy-in-lebanon/>.
- Black D. R., van der Westhuizen J., *The allure of global games for 'semi-peripheral' politics and spaces: a research agenda*, „Third World Quarterly”, Vol. 25, No. 7, 2004.
- Canada Commemorates La Francophonie Games, „Mekeel's & Stamps Magazine”, 03/02/2001, Tom 188, Numer 9.
- Garcia M. A., *Secrets of the Olympic Ceremonies*, [b.m.w.] 2012.
- Government of Canada Extends Best Wishes to the Athletes and Artists Taking Part in the VII Games of La Francophonie, *Canada Newswire*, 09.07.2013, <http://www.prnewswire.com/news-releases/government-of-canada-extends-best-wishes-to-the-athletes-and-artists-taking-part-in-the-vii-games-of-la-francophonie-222808361.html>.
- Houlihan B., Giulianiotti R., *Politics and the London 2012 Olympics: the (in)security Games*, „International Affairs”, 88, 4 (2012).
- Houlihan B., *Politics and Sport*, [w:] *The Handbook of Sports Studies*, red. J. Coakley i E. Dunning, London 2000.
- IXes Jeux de la Francophonie 2021: 3 États et gouvernements membres de l'OIF, candidats à l'organisation des Jeux*, <https://www.jeux.francophonie.org/-Jeux-2021->.
- La Francophonie Passport*. Organisation Internationale de la Francophonie, http://www.francophonie.org/IMG/pdf/oif_passeport_v_anglais_web.pdf.
- Le pays-hôte des VIIIes Jeux de la Francophonie de 2017 est la Côte d'Ivoire*, <https://www.jeux.francophonie.org/-Cote-d-ivoire-2017->.
- Les Etats invites, <https://www.jeux.francophonie.org/-Les-Etats-invites->.
- Les Jeux de la Francophonie*, <https://www.jeux.francophonie.org/-Les-Jeux->.
- Macintosh D., Hawes M., *Sport and Canadian Diplomacy*, Montreal 1994.
- Mazrui A. A., *The Politics of Gender and the Culture of Sexuality. Western, Islamic and African Perspectives*, Lanham 2014.
- Nauright J., *Jeux de la Francophonie of 2005* (Niger), [w:] *Sports Around the World. History, Culture, and Practice*, red. J. Nauright i C. Parrish, vol. I, Santa Barbara 2012.

- Nauright J., *Jeux de la Francophonie*, [w:] *Sports Around the World. History, Culture, and Practice*, red. J. Nauright i C. Parrish, vol. I, Santa Barbara 2012.
- Parent M. M., *Mega Sporting Events and Sports Development*, [w:] *Management of Sports Development*, red. V. Girginov, Oxford 2008.
- Parent M. M., Smith-Swan S., *Managing Major Sports Events. Theory and Practice*, Abingdon 2013.
- Parent M. M., *The organizing committee's perspective*, [w:] *Routledge Handbook of Sports Event Management*, red. M. M. Parent, J.-L. Chappelet, Abingdon 2015.
- Shaw T. M., *Comparative Commonwealths: an overlooked feature of global governance?*, „Third World Quarterly”, Vol. 31, No. 2, 2010.
- Slack T., Parent M. M., *Understanding Sports Organizations. The Application of Organizational Theory*, Champaign 2006.
- Te Velde V., *The Commonwealth Brand. Global Voice, Local Action*, Surrey 2011.
- Torrent M., *Common Grounds? Strategic Partnerships for Governance in the Commonwealth of Nations and the Organisation Internationale de la Francophonie*, „The Round Table”, vol. 100, No. 417, December 2011.
- Welcome to the international organisation of la francophonie's official website*, <http://www.francophonie.org/Welcome-to-the-International.html>.
- Youngstedt S. M., *The 5th Francophonie Sports and Arts Festival: Niamey, Niger Hosts a Global Community*, „African Studies Quarterly”, vol. 10, issue 2 i 3, Fall 2008, <http://asq.africa.ufl.edu/files/Youngstedt-Vol10Issue23.pdf>.

Streszczenie

Artykuł ma na celu przedstawienie mało znanego w Polsce wydarzenia sportowego, jakim są Igrzyska Frankofońskie. Będzie ono przeanalizowane z perspektywy jego dyplomatycznego wpływu na bliskość pomiędzy Francją a dawnymi państwami kolonialnymi w ramach pozytywnej dyplomacji sportowej.

W badaniu stanowiące studium przypadku podjęta została próba weryfikacji hipotezy, zgodnie z którą Igrzyska Frankofońskie stanowią narzędzie utrzymywania francuskich i częściowo kanadyjskich wpływów w rozwijających się państwach, które należały niegdyś do francuskiego imperium kolonialnego.

Słowa kluczowe: igrzyska frankofońskie, dyplomacja sportowa, przyjaźń międzynarodowa, polityka zewnętrzna Francji

Abstract

Jeux de la Francophonie as an example of sports diplomacy directed at enhancing closeness between states

The aim of the article is to investigate a relatively unknown sports event in Poland – Francophonie Games. It will be analyzed from the perspective of its diplomatic influence on the closeness between France and its former colonies within positive sports diplomacy.

In the research, an attempt to verify a hypothesis stating that the Francophonie Games serve as a tool of holding French and partly Canadian influence in developing countries that used to belong to the French colonial empire will be made.

Keywords: jeux de la Francophonie, sports diplomacy, international friendship, external policy of France

